

2. Henrik Pontoppidan: Muldskud

Muldskud blev første gang bragt i 1889 i bladet *Danmark. Illustreret Kalender for 1889*.

Henrik Pontoppidan (1857-1943), dansk forfatter.

Der ligger i en smilende Egn mellem Skov og Sø en øde, bestandig ubeboet Villa, halvt et Slot, bygget af smukke røde Sten, med et lille Taarn, sirlige smaa Karnapper og en lukket Glasveranda, der om Efteraaret ganske skjules af en blodrød vild Vin.

5 For henvend en Menneskealder siden blev denne Villa opført af et formuende Ægtepar, der ønskede her at indrette sig et lille jordisk Eden, hvor de kunde henleve deres Dage borte fra den urolige Verdens Larm og nyde deres Velstand og Lykke i Fred og uforstyrret Harmoni.

Paa Pladsen havde der forhen staaet en beskeden Hytte, fra hvis Tid de gamle
10 Træer i Parken skrev sig; og Jordsmonnet¹ havde været fuldt af store Sten, der skulde brydes, og Tuer, der skulde jævnes – saa det kostede baade lang Tid og mange Penge, inden Slot og Have blev bragt til den attraaede² Fuldkommenhed.

Men da alt endelig stod færdigt efter den lagte Plan, var der ogsaa et Mønsterværk, et virkeligt lille jordisk Paradis, i hvilket ikke let nogen Mislyd af Verdens
15 Tummel eller nogen Mindelse om Livets Jammer og Elendighed skulde kunne trænge forstyrrende ind.

Naar man stod ude paa Terrassen foran Verandaen og saae ned over det cirkelrunde Springvands-Bassin midt i Haven, hvori alle Herlighederne spejlede sig; eller naar man sad nede paa Familjens Yndlingsplads, det japanske Lysthus mellem de duftende Rosenbede; eller naar man vandrede mellem de kunstfærdig klippe
20 pede Ligusterhække, hvorover hist og her en Stenvase eller en snehvid Marmorstatue hævede sig – overalt lukkede det tætte Bladehang for enhver Udsigt, og den omgivende Verdens Tilstedeværelse anedes kun gennem Glammet af Landsbyens Hunde og den fjerne Rumlen af Vogne paa Landevejen.

25 I dette Eden levede Ægteparret ganske alene sammen med et Par ældre Tjenestefolk, der efterhaanden havde uddannet deres livsvaner i nøje Overensstemmelse med deres Herskabs.

Børn havde de aldrig haft og heller aldrig ønsket sig. De vidste, at den, Gud giver Børn, giver han ogsaa Sorger, og det havde netop været Formaalet for enhver
30 af deres Handlinger saavidt muligt at sikre sig imod enhver Bekymring.

Derimod havde de en lille fed Hund, der om Natten sov paa en rød Fløjlsplude inde i sit eget Sovekabinet – og en hundredaarig, grøn Papegøje, der sagde ”Papa” og ”Mama”, saasart Herskabet viste sig.

I adskillige Aar levede Ægteparret virkelig her i uforstyrret Glæde. Begge var
35 de smaa, trivelige Skikkelser med denne ejendommelige Søsken-Lighed, der kan udvikle sig hos Ægtemager efter et langt og trofast Samliv. Ja saa fuldkommen var deres Lykke, at de bogstavelig kun havde et eneste lille Ønske tilbage, nemlig, at det engang maatte forundes dem ogsaa at følges ad til Evighedens Porte

¹ *Jordsmonnet*: jorden.

² *attraaede*: efterstræbte.

og tilsammen træde det lille Skridt fra deres selvgjorte Eden ind i Himmelenes store og evige Paradishave.

40 Saa var det en Sommermorgen. Husets Herre traadte ud paa Verandaen i Silkeslaabrok, med den guldbaldyrede³ Kalot og de perlestukne Fløjlsko, der udgjorde hans sædvanlige Morgendragt.

Han lod med Henrykkelse Øjet glide ud over Haven for at inddrikke det fine 45 Morgenlys, der sigtedes ned gennem en let, gylden Dis, hvori alle Omgivelserne endnu ligesom blundede. Han indaandede med Velbehag den friske, fugtige Luft, der var svanger med sød Blomsterduft, og han smilte ved Lyden af lærkerne, der hørtes inde over Skoven.

I det samme kom Havekarlen ganske bleg og forpustet løbende, standsede 50 nedenfor Trappen, rakte Hænderne i vejret og udbrød:

”Herre! Herre! Hvad skal jeg sige ... hvad skal jeg dog sige! Her er sket en forfærdelig Ulykke!»

”Ulykke! ... Ulykke her?” raabte Herren og stirrede gennem Brillerne ned paa sin skrækslagne Tjener. ”Hvad vil det sige? Hvordan er det muligt? ... Forklar 55 dig!”

”Aa, jeg kan ikke, Herre! ... Mine Ben bævrer under mig ... Aa, jeg forvinder aldrig det skrækkelige Syn!”

”Men saa fortæl ... fortæl dog!” skreg den lille Mand og stampede med sin Fløjlsfod.

60 ”Jo, se ... Herren kan jo nok huske ham, den Vagabonder, der var her igaar udenfor Gitterporten og saae saa udkrept⁴ ud?”

”Javist, javist! Du bragte ham vel den Skærv, jeg gav dig til ham. Hvad er der saa i vejen?”

”Aa, Herre – han er her igen idag.”

65 ”Idag! Hvad vil han da? Hvor er han?”

”Han er inde i Haven, Herre!”

”I Haven? Har man kendt Mage til Frækhed ... Kald øjeblikkelig paa Jens og Peter og faa ham bort. Jeg vil ikke se ham ... hører du? Hvordan er han dog kommet derind?”

70 ”Ja, men – han er død, Herre!”

”Død?” gentog den lille Mand og stirrede ned paa sin Tjener. ”Her?”

”Ja, og det er meget værre, Herre – for han har inat hængt sig dernede ved det joppenesiske Lysthus⁵!”

I det samme lød et hjerteskrærende Skrig bagved dem. Det var Husets Frue, der 75 var kommen frem i Døren og nu bevidstløs sank om med den lille fede Hund i sine Arme.

Der blev en forfærdelig Bestyrtelse. Mens Ægteemanden knælede ned hos sin afmægtige Hustru og raabte om Hjælp; mens Papegøjen gentog hans Fortvivlelsens Skrig, og mens Hunden løb hylende omkring i de genlydende Sale, samledes

³ *guldbaldyrede*: broderet med guld.

⁴ *udkrept*: udslidt, tynd af sult.

⁵ *joppenesiske Lysthus*: japansk lysthus; et lysthus er en lille (træ)bygning i en have eller park, hvor man kan sidde i læ for sol og vind.

80 Husets Tyende og Folk fra Landsbyen nede omkring den stakkels Stymper⁶, der hang der som et Fugleskræmsel under Træets Grene med svulne, blaa Kinder og en lang, sort Tunge ud af Munden.

Det var en midaldrende Fyr med kønne, endnu i Døden talende Træk, men saa mager og afpillet, at der ikke var Fugls Føde paa hans Krop. I hans gennemvaade
85 Pjalter, i hans mørke Skæg og paa Enderne af hans krampagtigt krummede Fingre hang klare Dugperler og skinnede i Solen som Guld og Ædelstene.

Naturligvis blev han hurtig skaaret ned og bragt bort, og det gamle Ægtepar fik ham aldrig at se.

Men alligevel var det, som om han blev ved at hænge der. Endnu længe efter
90 turde Ægteparret slet ikke komme ned i Haven. Selv efter at de havde faaet deres Yndlingslysthus fjernet og det Træ fældet, hvori den Mørkets Gærning var fuldbyrdet, syntes alle Træernes Blade at hviske til dem om Menneskelivets Elendighed. Det dejlige Rosenflor udaandede Liglugt, og i stormfulde Nætter, naar den gyldne Vejrfløj skreg over Taget, lød det i deres Øren, som om den sang: Suk,
95 Nød, – Sult, Død.

En Dag brød de pludselig op og rejste bort for aldrig mere at gense Stedet. Og det fortaltes, at de drog ud i Verden og fandt en ny og varigere Lykke ved at øve Barmhjærtighed.

⁶ *Stymper*: ussel, sølle person.